

УДК 378.14

DOI 10.18372/2786-5487.1.16671

Трегубова Галина,

викладач,

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж інженерії та управління
Національного авіаційного університету»
м. Київ, Україна

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВНЗ

***Анотація.** У статті обґрунтовано впровадження випереджальних принципів роботи, що підвищує ефективність самостійної роботи студентів.*

***Ключові слова:** ефективна організація самостійної роботи, випереджальна самостійна робота студентів, опорний конспект, робочий зошит з друкованою основою.*

***Annotation.** The article shows implementing advanced methods that increase effective independent work organizing.*

***Key words:** effective independent work organizing, student`s advanced independent work, basic synopsis, printed workbook.*

Євроінтеграційні процеси в державі зумовлюють посилення вимог до фахівців різних спеціальностей, які відчують потребу в самоосвіті та самовдосконаленні.

На нашу думку, у процесі навчання необхідно зосереджувати увагу студентів на пошук необхідних джерел інформації, її обліку, виробляти вміння орієнтуватися в потоці інформації, набувати навички використання різних інформаційних джерел, а це можливо лише за умови ефективної організації самостійної роботи студентів.

Проблему організації самостійної роботи досліджували багато вчених, зокрема М.К. Асаналієв, Е.В. Гапон, О.В. Євдокимов, В.А. Казаков, М.О. Данилов, І.Я. Лернер, М.І. Махмутов, М.М. Скаткін, К.В. Яресько тощо.

Науковці ведуть пошук конструктивної моделі самостійної роботи студентів, яка б забезпечувала необхідні та достатні умови для формування у студентів умінь і навичок самоосвіти. На цій проблемі загострили свою увагу і викладачі коледжу.

Вивчаючи проблему управління самостійною роботою студентів вищих навчальних закладів, В.А. Козаков стверджує, що одним із основних факторів управління самостійною роботою студентів є діяльність викладача, програма якого повинна включати:

- аналіз задач, тобто пошук таких форм організації самостійної роботи студентів, за якими вони б мали реальну можливість навчитись самостійно вирішувати аналогічні завдання;

- аналіз вихідних даних передбачає відповідь на два основних запитання: яке місце в спеціалізації відводиться даній дисципліні та в чому особливість тієї спеціалізації, яку засвоює студент?

- аналіз умов організації самостійної роботи вимагає мати банк професійно орієнтованих завдань; чітко уявляти, які знання студенти мають набувати під час вивчення дисципліни та вирішення завдань; за даними періодичних контрольних робіт здійснювати поточну оцінку результатів навчання; розробляти необхідне інформаційно-методичне забезпечення; враховувати індивідуальні особливості студентів шляхом диференціації завдань;

- конкретизований перелік поточних дій, які необхідно здійснювати викладачеві з управління самостійної роботи студентів: вивчення функціональних обов'язків майбутніх спеціалістів певного профілю; аналіз навчального плану; визначення обсягу годин самостійною роботою студентів; розробка професійно орієнтованих завдань; складання календарного плану - графіка проведення самостійної роботи з дисципліни тощо;

- план самостійної роботи студентів;

- календарний план-графік звітності студентів за результати самостійної роботи (з визначенням кількості годин на самостійну роботу і індивідуальні завдання, час здачі завдань із самостійної роботи, дати проведення письмових контрольних робіт, відомості про інформаційно-методичне забезпечення завдань тощо [1, с. 280].

Під час самостійної роботи студентів функції викладача знаходяться в тісному взаємозв'язку з функціями студентів:

- викладач пропонує студентам конкретне завдання для самостійної роботи, яке визначає мету роботи, послідовність її виконання, прийоми перевірки, способи їх оформлення;

- викладач не тільки спостерігає за практичними діями студентів, а й контролює ці дії і дає їм своєчасні вказівки, попереджає помилки;

- аналізує хід виконання та результати самостійної роботи студентів: з'ясовує правильність виконання завдання, перевіряє, якими знаннями, уміннями, навичками оволоділи студенти, та оцінює їх роботу.

Велике значення має контроль за самостійною роботою студентів, що виконує дві функції: коригуючу, що полягає у своєчасному виявленні помилок, і стимулюючу, що є своєрідним поштовхом до діяльності.

Відповідно до цих функцій виділяють два види контролю: за процесом і за результатом. Контроль за процесом передбачає пильну увагу за діяльністю, яку виконує студент. При цьому поточна діяльність порівнюється з еталонною, запрограмованою діяльністю.

Контроль за результатами передбачає повну свободу студентів у здійсненні процесу діяльності, але ставить їх перед необхідністю вчасно подати конкретний результат. Такий контроль доцільний щодо самостійної роботи, бо кінцевий її результат завжди відображений в конкретних формах: , конспект, реферат, усна відповідь тощо.

Коли викладач здійснює контроль за самостійною роботою студентів, то виходить з того, що головним у самостійній роботі є її структура як виду діяльності, передусім її мотиви, цілі: чим спонукається самостійна робота; на

розв'язання яких проблем вона спрямована; чому ці проблеми цікавлять студента тощо. Тобто основним об'єктом в самостійній роботі, який підлягає контролю, є знайдені і випробувані студентом шляхи пошуку, постановка і розв'язання проблем.

Науковці виокремлюють різні види управління: пряме правління (студент діє за алгоритмами); співуправління (студент діє за планом, за допомогою підказок, навідних запитань, евристичних приписів тощо); самоуправління (студент ставить перед собою мету, для досягнення якої самостійно обирає шляхи її реалізації).

При вивченні дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» запроваджено роботу випереджального характеру, яка забезпечує поступовий перехід від прямого управління викладача до співуправління та самоуправління.

Студенти самостійно вивчають і засвоюють матеріал без сторонньої допомоги. Використання випереджальних принципів роботи надає можливість студентам досягти осмисленої підготовки до майбутнього лекційного або практичного заняття. Завдяки даному принципу студент є не звичайним, а активним учасником навчання.

Управління самостійною роботою студентів відбувається за допомогою навчального посібника «Українська мова (за професійним спрямуванням). Опорний конспект» і робочого зошита з друкованою основою. Навчальна інформація для студентів подана у формі таблиць в опорному конспекті. Для самооцінки та контролю знань студентам пропонується тестові завдання різні за ступенем складності, які розміщені в робочому зошиті з друкованою основою.

На початку викладання дисципліни із використанням опорного конспекту і робочого зошиту з друкованою основою застосовується здебільше пряме управління, але потім слід переходити до співуправління та самоуправління.

На нашу думку, саме ці методи сприяють підвищенню ролі студента в навчальному процесі, робить його суб'єктом діяльності через урахування рівня

його інтелектуального розвитку, особливостей діяльності. Таким чином впровадження випереджальних принципів роботи в навчальному процесі підвищує ефективність самостійної роботи студентів.

Список використаних джерел

1. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов: Учебное пособие для слушателей ФПК вузов. – К.: УМКВО, 1998. 280 с.
2. Алексюк А.Н., Аюрназян Н.А., Пидкасистый П.И. и др. Организация самостоятельной работы студентов в условиях интенсификации обучения. – К.: ИСИО, 1993. 336 с.
3. Журавська Л.М. Педагогічні умови управління самостійною роботою студентів вищих навчальних закладів освіти: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 (Науково-аграрний університет). – К., 1999. 21 с.